

شهید قاسم سلیمانی

شهید ابومهدی المهندس

شهید مصطفی چمران

شهید اوردو آنتلی

شهید حسن شامری

شهید حسن طهرانی مقدم

شهید حسین همدانی

شهید محسن انزلی‌زاده

شهید محمدحسین نجفی

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید عبدالعزیز

شهید محمدحسین نجفی

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید محمدحسین نجفی

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

شهید سیدمحمدباقر حکیم

داستان تلخ و غم‌انگیز نسل‌کشی مسلمانان بوسنی و هرزگوین در اوایل دهه ۱۹۹۰ اتفاق افتاد.

در سال‌های (۱۳۷۱ تا ۱۳۷۴، مردان غیوری از ایران اسلامی برای کمک به مسلمانان بوسنیایی عازم این کشور شدند و به بازی مظلومان آن سرزمین شناختند.

در آن سال‌ها، ۴ نفر از آن رزمندگان و امدادگران به وسیله صرب‌ها و کروات‌های افراطی به شهادت رسیدند. با شدت گرفتن حملات شبه نظامیان افراطی صرب (چنتیک‌ها) به مسلمانان و یخش اخبار جنایات آنها در حق مسلمانان، جمهوری اسلامی ایران و به‌ویژه رهبر معظم انقلاب شروع به حمایت از مسلمانان بوسنی و هرزگوین و اعتراض به جنایتکاران صرب نمودند. این تلاش‌ها موثر واقع شد و باعث به رسمیت شناخته شدن کشور بوسنی و هرزگوین توسط اتحادیه اروپا شد. ایران در آن سال‌ها از راه ارسال کمک‌های بشردوستانه، اعزام گروهی از داوطلبان به بوسنی به‌دعوت نیروهای هلال‌احمر یا در قالب دیپلماتیک، پذیرش و درمان تعدادی از مجروحین بوسنیایی در بیمارستان‌های ایران، کمک‌رسانی به مسلمانان بوسنی و هرزگوین را انجام داد.

با اعزام گروهی از فعالان فرهنگی و حقوق بشری در قالب نیروهای هلال‌احمر و مأمور سفر تخاصه با سخنی بسیار به بوسنی، کمک‌های مستشاری نظامی و آموزش جنگی به رزمندگان بوسنیایی آن هم به شکل بسیار محدود آغاز شد. اتفاقی که تأثیرات عمیقی در ایجاد روحیه دینی و جهادی میان مسلمانان بوسنیایی داشت. بوسنی و چنتین شرایطی علی عزت بگوییچ رئیس‌جمهور سابق بوسنی و هرزگوین که دیگر از کروات‌ها، سازمان‌های بین‌المللی و جامعه اروپا نامید شده بود، چاره را در اتکا به نیروهای خودی و دفاع و جهاد در برابر دشمنان نژادپرست دید.

او و همبین اساس، دست به تغییرات زیادی در سازماندهی فرماندهان ار تش زد و از طرف دیگر تعداد وزرای مسلمان را در کابینتش افزایش داد و به این شکل دفاعی همه‌جانبه و البته با حمایت کشورهای اسلامی آغاز شد.

با گسترده شدن قیام رزمندگان بوسنیایی، نیروهای ایرانی که خود را به مناطق جنگی بوسنی و هرزگوین رسانده بودند، هرکاری از دست‌شان بر می‌آمد، انجام می‌دادند. از آموزش خشنی‌سازی مین تا کار کردن در انواع خمپاره‌ها یا رزمندگان بوسنیایی گرفته تا فعالیت‌های فرهنگی و قرآنی و کمک‌های بهداشتی و درمانی و حتی رسیدگی به خانواده‌های شهدا و آواران مسلمان. نتیجه این تلاش‌ها و ایثارگری‌ها علاوه بر کمک‌های شایان به مسلمانان و مظلومان، تقدیم ۴ شهید به نام‌های «عبدالله کلاشک»، «رسول حیدری»، «پنهام نیکنام» و «سیدمحمدحسین نواب» بود.

ایران در زمان جنگ هنوز بیست‌هفت شهید کمک‌های گسترده بشردوستانه‌ای را با وجود فشارهای بین‌المللی به دست مردم مسلمان بوسنی رساند و جانفشانی چهار شهید ایرانی مصادق بارزی از رشادتهای ملت ایران برای کمک به مردم مظلوم این کشور محسوب می‌شود. شهدا و رزمندگان ایرانی که در طول ۴ سال جنگ صرب‌ها و کروات‌های افراطی علیه مسلمانان، خود را به بوسنی و هرزگوین رساندند؛ علاوه بر کمک‌های مادی و درمانی، فرهنگی ایثار و شهادت و روحیه جهادی را به مسلمانان آن منطقه هدیه دادند.

شهید حاجت‌الاسلام سید محمد حسین نواب عضو سازمان تبلیغات اسلامی بود و به عنوان خبرنگار کیهان در بوسنی و هرزگوین خدمت می‌کرد.

به مناسبت سالگرد شهادت سیدمحمدحسین نواب، یادی می‌نماییم از چهار شهید راه دفاع از مسلمانان در سرزمین بوسنی و هرزگوین. توضیح این نکته را هم قبل از شروع گزارش ضروری می‌دانیم که صحبت‌ها و خاطرات متعددی که از رهبر انقلاب در مورد شهید نواب در این گزارش نقل شده و حتی پیامی که از رهبر انقلاب برای شهادت سید محمد حسین نواب ذکر گردیده است، همگی به نقل از خانواده و اطرافیان و دوستان و همراهان شهید نواب هستند و هیچ کدام در سایت نشر آثار رهبری درج نگردیده است.

انیت و آسایش مردم بوسنی و هرز گوین

مروحن یوسنیهان

۲ مهر ۱۳۹۷ همزمان با هفتنه دفاع مقدس با حضور عبدالله سکاکا، شهردار سارایوو و هیئت همراه،

پس از گذشت پنج سال از آغاز تحمیل جنگ علیه ایران در سال ۱۳۶۴، رژیم بعث عراق، نه‌تنها به اهداف اولیه خود دست نیافته بود بلکه نیروهای ایرانی را برابر چشم جهانیان توانسته بودند بسیاری از مناطق و شهرهای تصرف‌شده را، در عملیات‌های بزرگی همچون «بیت‌المقدس»، «ام‌الامه» و سلسله عملیات‌های «الفجر» و «کربلا» آزاد کنند. اهمیت این موضوع آن‌جا معنا پیدا می‌کرد که این اتفاق، با وجود همه حمایت‌های هم‌پیمانان صدام بوده، بنابراین غرب و شرق برای جلوگیری از پیروزی ایران در جنگ تحمیلی در برابر رژیم بعث عراق، از هر اقدامی فروگذار نکرده و حمایت همه‌جانبه خود را با همکاری دولت‌های متعلقه، افزایش داده و به‌سبب انجای مختلف و تجهیزات نظامی متعدد، به کمک حاکمان بغداد می‌شناختند.

صدام و فرماندهان نظامی او بر این اساس، تلاش می‌کردند تا آسمان میدان مبارزه را در همه ابعاد به‌طور مطلق در اختیار بگیرند و جنگ را از میدان رزم زمینی به آسمان، دریا و شهرها بکشانند و به‌طور مسلم تداوم این روند می‌توانست در مسیر تحقق استراتژی ایران، پیچیدگی و دشواری بیشتری بوجود آورد— البته حفظ ابتکار عمل و اجباری عملیات‌های بزرگ که نقش تعیین‌کننده‌ای در موازنه سیاسی و نظامی جنگ داشتند نیز ضروری انکارناپذیر برای کشور و انقلاب بود— از این رو عملیات «الفجر هشت» برای تحقق استراتژی «بیت‌المقدس» و «کربلا» در بُعد نظامی به‌ویژه در بُعد سیاسی، اهمیت به‌سزایی پیدا کرد و موجبات تحولات اساسی و تعیین‌کننده در ادامه جنگ را بوجود آورد.

فناق و اندیشه‌های متفاوت

والفجر و آن منطقه جغرافیای این عملیات علاوه بر ابتکار و خلاقیت در طراحی عملیات، میدان فناق و همدلی و همراهی کلیه رزمندگان و فرماندهان بود. در این میان حضور لحظه به لحظه و آبی فرماندهانی چون شهید بابایی و شهید ستاری در عرصه نبرد هوایی جلوه‌های متفاوت از فرماندهی را به رخ کشید که تا پیش از این در ارتش‌های کلاسیک جهان و ایران قبل از انقلاب اسلامی وجود نداشت.

اعضای سفارت، مسئولان نهادهای ایرانی و تعدادی از علاقه‌مندان بوسنیایی در سفارت کشورمان در سارایوو، سنگ یادبود شهدای ایرانی در جنگ بوسنی در سال‌های ۱۳۷۱ تا ۱۳۷۴ توسط شهردار سارایوو و سفیر ایران در این کشور رونمایی شد.

در این مراسم شهردار سارایوو ضمن ادای احترام به شهدای ایرانی از کمک‌های ایران به بوسنی و هرزگوین در زمان جنگ قدرانی کرد. محمود حیدری سفیر کشورمان در این مراسم گفت: امنیت و آسایش مردم بوسنی و هرزگوین مهرون تلاش‌ها و ایثارگری هزاران شهید مظلوم بوسنیایی و غیور مردانی همچون شهید رسول حیدری، شهید محمدحسین نواب، شهید پنهام نیکنام و شهید عبدالله کلاشک است که در شرایط سخت و برای تحقق صلح در این کشور جان خود را نثار کردند.

گفتنی است با توجه به موقعیت مکانی سفارت، این سنگ یادبود که هم‌زین به نام چهار شهید ایرانی است هر روزه در منظر جمعیت زیادی از شهروندان سارایوو و گردشگران خارجی قرار دارد. **شهید عبدالله کلاشک**

شهید عبدالله کلاشک در رشته پزشکی قبول شد و مشغول تحصیل در دانشگاه بود که جنگ صرب‌ها علیه مسلمانان بوسنیایی آغاز شد. عبدالله که مدل خیلی از جوانان مومن و انقلابی ایرانی طاقت دیند اخبار آن جنایات را نداشت، داوطلب و به‌عنوان نیروی امدادی رهسپار بوسنی شد. از اعزام وی هنوز چند ماه بیشتر نگذشته بود که در ۹ مرداد ۱۳۷۱ در یکی از روزهای خدمت‌رسانی و کمک به مجروحین با اصابت ترکش خمپاره صرب‌ها به شهادت رسید.

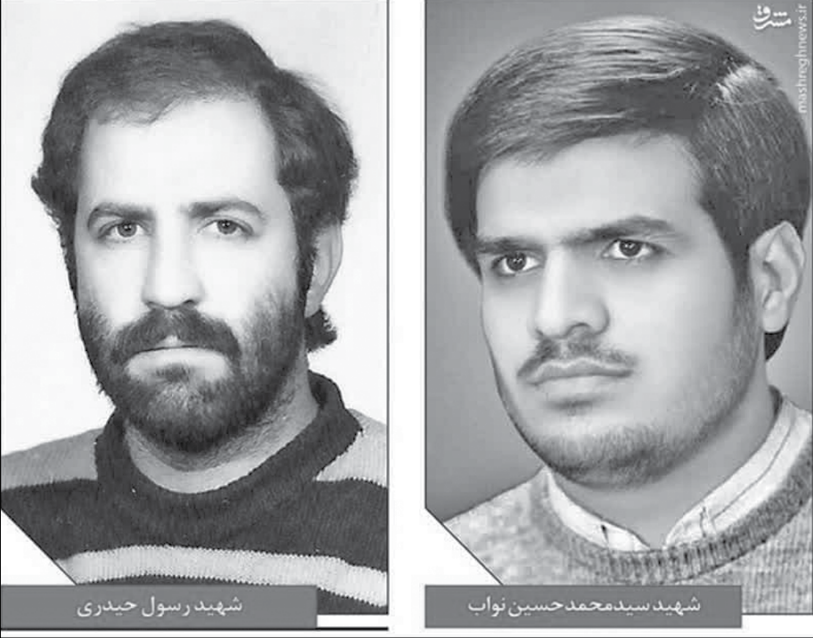
شهید رسول حیدری (مجید منطری)

شهید رسول حیدری بعد از پیروزی انقلاب اسلامی جزو مؤسسان سپاه ملایر بود. با شروع فعالیت ضدانقلاب در استان‌های غربی، خودش را به قروه رساند و جهاد را از جبهه‌های غرب شروع کرد. سپس تمام ۸ سال دوران دفاع مقدس را در جبهه‌های غرب و جنوب گذراند.

با شروع جنایات صرب‌ها علیه مسلمانان بوسنیایی، داوطلبانه اعزام و در آن‌جا مسئول ستاد کمک‌های بشردوستانه به مردم بوسنی و هرزگوین شد و فعالیت‌های بسیاری به مردم آن سامان نمود و در نهایت در ۱۹ خرداد ۱۳۷۲ همزمان با عید غدیر به همراه یکی از رزمندگان بوسنیایی به نام شهید محمد اودیچ در نزدیکی‌های ایثارگری جاده ورودی شهر ویسوکو به کمین کروات‌های افراطی برخورد نمود و هر دو به شهادت رسیدند.

شهید پنهام نیکنام

شهید پنهام نیکنام هنوز بیست‌هفت سالگی بود که جنگ تحمیلی رژیم بعث عراق علیه ایران آغاز و جبهه

شهید سیدمحمدحسین نواب

شهید رسول حیدری

رفتن‌هایش هم شروع شد و خیلی زود هم عضو رسمی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شد. با شروع جنگ بوسنی به‌عنوان دیپلمات کشورمان عازم بوسنی و هرزگوین شد و علاوه‌بر کارهای کمک‌رسانی به مردم جنگ‌زده مسلمان بوسنیایی، در انتقال پیکر ۳ شهید کشورمان از بوسنی به خاک ایران تلاش بسیار کرد.

۱۰ شهریور بهانه‌ای برای رزم و عزم پدافند هوایی

عزیزالله محمدی(امتدادجو)

متفکران و اندیشمندان پدافند هوایی در رأس آنها امیر سرلشکر شهید «منصور ستاری» با بهره‌گیری از تمام ظرفیت‌های نیروی هوایی در پوشش هوایی، پشتیبانی نزدیک، گشت هوایی و درگیری هوایی با هدایت سازمانهای اداری مستقر در منسرحات اهواز، بوشهر، بهبهان، دزفول و استقرار رادار بندر امام(ره) و بهره‌گیری از رادارهای سامانه‌های موشکی، اقدامی نو در بهره‌گیری از تاکتیک‌های هوایی در برابر قدرت هوایی دشمن لحاظ کردند و در بخش زمین پایه نیز با بهره‌گیری از تاکتیک تحرک چلیک‌سازی سامانه‌های موشکی، استقلال تاکتیکی و تنوع سلاح، با تعدیل انواع سامانه‌های پدافندی در سطح گروه‌های پدافندی و نقاط حیاتی و حساس کشور، امکان

به مناسبت هشتم شهر یور سالگرد شهادت سیدمحمدحسین نواب خبرنگار کیهان در بوسنی و هرزگوین

شهدای راه دفاع از مظلومان در اروپا

کامران پورعباس

شهید سیدمحمدحسین نواب

بهاالدینی را هیچ وقت فراموش نمی‌کرد و در مقطعی هم درس اخلاق آیت‌الله مطهری را شرکت می‌کرد. سید محمد حسین شخصیتی جامع داشت. علاوه بر توجه به درس و اخلاق، به مسائل روز علمی و اجتماعی هم اهمیت می‌داد. تازه بحث رایانه مطرح شده بود. اواخر سال ۶۹ افراد کمی بودند که کار با کامپیوتر را بلد باشند. شهید نواب به توصیهٔ یکی از یار دگرتان حوزه، جزو اولین کسانی بود که کار با کامپیوتر را یاد گرفت. همچنین از ابتدای جنگ، شروع کرد به یادگیری زبان انگلیسی و هم به زبان انگلیسی و هم به زبان عربی مسلط شد.

روحیه شهادت طلبی‌اش، روحیه ویژه‌ای بود. در ابتدای همه سررسیدهایش، این جمله را نوشته بود: «سال جدید را با یاد خدا و آرزوی شهادت، آغاز می‌کنم».

سید محمد حسین سراپا مطیع امام و مقام معظم رهبری بود، آنچه را که می‌شنید، سعی می‌کرد به نوعی عمل کند و بر زمین نماند. بعضی‌ها دنبال ادای تکلیف نیستند؛ به دنبال این هستند که باری به هر جهت، یک کاری کرده باشند. ولی وی به دنبال این بود که حتماً وظیفهای را انجام بدهد و کاری را دنبال کند که تکلیفش است.

واقعا مطیع و علاقه‌مند به مقام معظم رهبری بود و با شیوه‌های مختلف، خودش را می‌رساند که بتواند به دیدار آقا نائل شود و در دیدارها و ملاقات‌ها شرکت کند. رهبر انقلاب در چند سخنرانی از مظلومیت مردم بوسنی و ضرورت دفاع از این مردم صحبت نمودند. شهید نواب اعلام آمادگی کرد که در منطقه کار کند. زمینه به وجود آمد تا با چند تن از طلبه‌ها به بوسنی بروند.

این نکته خیلی قابل توجه است که در قلب اروپایی که خوشان را متمم‌تر از دیگران می‌دانند، نسل‌کشی و کشتار نژادی صورت گرفت و همهٔ کشورهای اروپایی هم ساکت بودند. بوسنی مثل افغانستان، عراق یا یکی از کشورهای افریقایی نبوده، بوسنی در قلب اروپا بود. با آن نحوهٔ قبیح کشتار جمعی که چند سال هم ادامه داشت.

شاهکار ضد الکترونیک در والفجر ۸

یکی از شاهکارهای جنگ‌های ضد الکترونیک توسط پدافند به نحوی بود که وقتی یک فروند هوایما با سرعت ۷۵۰ کیلومتر در ساعت وارد آسمان کشور می‌شد. پدافند با تجهیزات و با روش‌های موجود روی هوایما قفل می‌کرد و خلبان جنگنده دشمن از این موضوع مطلع می‌شد اما

برای آنکه سامانه‌های راداری را فریب بدهد لواجمی را سامع می‌کرد که دستگاه‌های پدافند سرعت آن را ۸۵۰ کیلومتر بر ساعت نشان می‌داد. همین محاسبات باعث شده بود که دستگاه رادار هوایماهی دشمن فریب بخورد و وقتی به‌صورت اتومات و با روش شناسایی و شلیک این رزمز موفقیت‌آرند بودند، از اهمیت پوشش هوایی و اصلی‌ترین نقاط مورد توجه خود در طرح‌ریزی عملیات را نامین و پوشش پدافند هوایی و حفظ قدرت هوایی منطقه نبرد لحاظ کردند و از طرفی نیز محدودیت‌های توان دفاعی و قطعات سامانه‌های پدافندی و ضرورت تداوم گسترش و تأمین پدافند هوایی در نقاط حیاتی و حساس کشور که مورد تهدید و توجه دشمن بود نیز حضور در این عملیات بر طراخین پوشش پدافند هوایی و پشتیبانی هوایی را برای طراحان نظامی سخت کرده بود.

صفحه ۷

چهارشنبه ۸ شهریور ۱۴۰۲

۱۳ صفر ۱۴۴۵ – شماره ۲۳۳۸۵

البته با لهجهٔ بوسنیایی. نمی‌توانست فارسی حرف بزند، اما متن مولوی را بلد بود. یکی از بهترین شرح‌های دیوان حافظ، شرح سمودی بسنوی(اهل بوسنی) است. بر درب و دیوار برخی مساجد، تکایا و حتی رستوران‌های‌شان، اشعاری به زبان فارسی دیده می‌شد.

بال کوشون شهید نواب

در ایام شهادت حضرت زهرا

سرانجام سید محمد حسین نواب در شهر موستار به دست کروات‌ها اسیر شد و بعد از شکنجه‌های بسیار در تاریخ ۸ شهریور ۱۳۷۲ به شهادت رسید.

در ایام شهادت حضرت زهرا(س) چون به زبان انگلیسی خیلی مسلط بود، در کروات‌ها که هم‌مرز بوسنی است، برای روضه و سخنرانی دعوت شده بود. خیلی هم سخنان و روضه‌اش جلب توجه کرد.

در برشت از کروات‌ها، وارد شهر مُستار می‌شود. معمولاً نیروهای ایرانی برای ورود به بوسنی و خروج از آن مشکل داشتند چون آن مرز، دست کروات‌های افراطی بود. دو گروه در بوسنی می‌جنگیدند؛ یکی کروات‌ها و دیگری صرب‌ها. کروات‌ها و صرب‌ها با مسلمانان به عنوان مسلمان بودن می‌جنگیدند و دشمنی‌شان، دشمنی اعتقادی بود.

شهید نواب قبلاً هم یک بار دستگیر شده بود و طی آن صرب‌ها دائماً صلوات خود را به وی نشان می‌دادند؛ به نشانه این که جنگ ما، عقیدتی و دینی است.

رانندهٔ تاکسی که سید محمد حسین را از کروات‌ها آورده بود، گفته است که وقتی وارد سارایوو شدید، یک ماشین شخصی تعقیب‌مان می‌کرد و یک جایی نگه‌مان داشت و سید محمد حسین را پیاده کرد و مجبورش کردند با ماشین آنها برود. شهید نواب هم، کرایهٔ راننده تاکسی را همان‌جا می‌دهد می‌رود داخل ماشین آنها. این آخرین اطلاعاتی بود که از وی وجود داشت و دیگر خبری نماند.

البته قبلاً هم اتفاق افتاده بود که وقتی بچه‌های ایرانی تردمی می‌کردند یا در بعضی از گذرگاه‌های داخل بوسنی، گرفتار می‌شدند، بعدش هیئت ایرانی از طریق دولت کروات‌ها وارد مذاکره با کروات‌ها می‌شد و این‌ها را آزاد می‌کرد. حتی گاهی اوقات بچه‌های ایرانی تا سه ماه آن‌جا اسیر بودند.

هرچه ایرانی‌هایی که در بوسنی بودند تلاش کردند نتوانستند اطلاعاتی از وی به دست بیاورند تااین‌که بنا به دستور مقامات جمهوری اسلامی مخصوصاً مقام معظم رهبری، فشار روی دولت کروات‌ها آمد که سرنوتشت مشخص شود. در اثر این فشارها، دولت کروات‌ها به گروه‌های افراطی که در خاک بوسنی بودند، فشار آورد و نهایتاً خبر دادند یکی نفر را با این مشخصات دستگیر کرده‌اند و بعداً هم به شهادت رسیده است.

گروهی از سفارتخانه به سارایوو می‌روند که دو نفر از این بزرگواران که کم برای تحویل جنازه شهید بودند، در راه گرفت به شهادت می‌رسند. نهایتاً پیکر شهید نواب از خاک درمی‌آورد و مشخص می‌شود که بعد از شکنجه، با شش گلوله به شهادت رسیده است. با این‌که ده روز از شهادتش گذشته بود، ولی هنوز از زخم‌هایش خون می‌آمد.

در قسمت مسلمان‌نشین شهر موستار، پیکر ایشان را تحویل می‌گیرند، غسل می‌دهند و نماز می‌خوانند. بعدها در همان محلّی که بر بدن ایشان نماز خوانده شد، یک یادبود و آبخوری ساختند. این یادبودها در بوسنی زیاد است. در بوسنی، سیصد آبخوری هست که این‌ها را مردم به یاد شهدای کربلا ساخته‌اند.

شهادت سید محمدحسین نواب بازتاب گسترده‌ای پیدا کرد و در رسانه‌های جهانی به نحو رسمی اعلام شد. تا پیش از این، جمهوری اسلامی در کمال سکوت، خدمات خودش را به مردم بوسنیایی پپی می‌گرفت. با شهادت سید محمد حسین نواب ماجرا کاملاً تغییر کرد و حضور و خدمات ایران خیلی برجگ‌تر نشان داده شد.

شهادت طلبه بسیجی سیدمحمد حسین نواب

ماه افتخار و سربلندی

مقام معظم رهبری در پیامی به مناسبت شهادت این طلبه بسیجی مرقوم فرمودند:

«شهادت طلبه بسیجی سرفراز حجت‌الاسلام سید محمد حسین نواب برای ملت ایران که حضور خود را در اقصی نقاط جهان برای دفاع از حق و حقیقت با چنین حوادث برجسته‌ای به اثبات می‌رساند، مایه افتخار و سربلندی است.»

انهدام موشک‌های رها شده از هوایماها و بالگردهای بعثی؛ یکی از ابتکارات جالب کارکنان پدافند هوایی جمهوری اسلامی ایران در طول جنگ بود که بر اثر مهارت و سطح آموزش نواب بالای اتمت ایران که حضور خود را در انهدام موشک‌های رها شده از هوایماها و بالگردهای عراقی به سمت مناطق و نقاط آسیب‌پذیر، استفاده پهنه‌از شبکه دیدهبان بصری یکی دیگر از این کارها به شمار می‌رود.

اگرچه سابقه استفاده از دیدهبان‌های بصری به منظور پوشاندن خلأ دید راداری در مناطق مختلف به سال‌ها قبل از جنگ ایران و عراق برمی‌گردد اما ابتکار شهید ستاری در ساماندهی شبکه دیدهبانی و استفاده حاکماری از توان دیدهبانان بصری، نکته‌ای جالب توجه است که ثمرات ارزشمندی از خود به‌جا گذاشت.

سیکس‌سازی سامانه‌های پدافند هوایی

از ابتکارات جالب شهید ستاری در عملیات والفجر ۸ (عملیات فاو) سیکس‌سازی سامانه‌های پدافند هوایی به منظور افزایش سرعت استفاده از سامانه و افزایش چالاکی و قابلیت‌جابه‌جایی سامانه پدافند هوایی بود. این ابتکار منجر به افزایش کارآرایی و بهره‌وری سامانه‌های پدافند هوایی شد، به گونه‌ای که در عملیات قویق بیش از ۲۲ فروند هوایماهای جنگنده و ۱۰ فروند بالگرد توسط دلیرمردان پدافند هوایی ساقت شد.

دفاع معجزه‌آسا

عملیات «الفجر ۸» که برابر فرمایشات فرماندهی معظم کل قوا، «دفاع معجزه‌آسا پدافند هوایی» نامیده شد، نقطه عطفی در عملیات‌ها و عملکرد شبکه پدافند هوایی با بهره‌گیری از اندیشه و تفکر و خلاقیت در برابر تکنولوژی برتر دشمن است که موجب نهانپندیه شدن این فرهنگ در ارتش جمهوری اسلامی و به‌خصوص نیروی پدافند هوایی در ضرورت شبکه‌پذیری و هرگونه اقدام تاکتیکی تحت شبکه یکپارچه پدافند هوایی شد.

منابع:

- نبردهای مالدگار.

- نقش مدافعان حریم ولایت.

- گفت‌وگوهای میدانی.

- تاریخچه پدافند هوایی ارتش